

Дмитришина В. А., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Рибікова А. В., старший викладач

ЗНАЧЕННЯ СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Судова експертиза як форма реалізації спеціальних знань має важливе значення для характеристики обставин, вже встановлених кримінальним провадженням, виявлення нових обставин, а також для розслідування злочинів й прийняття обґрунтованих рішень в ході судового розгляду [1].

Для розкриття економічних злочинів судово-бухгалтерська експертиза набуває особливої актуальності. Про стан економічної злочинності в Україні можна отримати уявлення на прикладі даних Генеральної прокуратури України в звіті «Про кримінальні правопорушення, вчинені з використанням бюджетних коштів, а також у сфері земельних праввідносин, приватизації та зовнішньоекономічної діяльності» станом на листопад 2016 р. Лише за звітний період зареєстровано 47369 кримінальних правопорушень на підприємствах, установах, організаціях за видами економічної діяльності. Найбільше економічних злочинів вчинялось саме з незаконним використанням бюджетних коштів, так зване «відмивання грошей», сума збитків становить: 507661,64 грн. [3].

Відповідно до п. 1 ст. 242 Кримінального процесуального кодексу України (далі - КПК України), експертиза проводиться експертом за зверненням сторони кримінального провадження або за дорученням слідчого судді чи суду, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання [2].

За допомогою судово-бухгалтерської експертизи в судовій практиці можуть бути вирішені такі завдання: 1) перевірка і встановлення факту і розміру нестачі (надлишків) товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, а також часу і місця виникнення нестачі. Визначаючи період і місце утворення нестачі або надлишків, експерт-бухгалтер може визначити і особу, яка несе матеріальну відповідальність за цінності на даному підприємстві; 2) перевірка та визначення розміру матеріальної шкоди, заподіяної посадовими та іншими особами в результаті допущених порушень і зловживань. Зазвичай зловживання на підприємствах призводять до матеріальних збитків. Розмір матеріальних збитків, їх характер, організацію або осіб, якими заподіяно шкоду, експерт-бухгалтер встановлює шляхом дослідження окремих господарських операцій; 3) перевірка документальної обґрунтованості списання сировини, матеріалів, готової продукції і товарів. При цьому може бути виявлено списання на виробництво сировини і матеріалів, насправді викрадених зі

складів. Експерт-бухгалтер визначить це шляхом дослідження технології і операцій виробництва (зберігання, реалізації); 4) визначення випадків порушення фінансової дисципліни, по суті яких експерт може дати висновок. До них відносяться: перевитрата фонду заробітної плати і кошторисних асигнувань, неправильне використання банківських позичок, неправильне обчислення податків, порушення касової дисципліни тощо; 5) перевірка та визначення факту здійснення господарської операції, яка не отримала належного відображення в даних бухгалтерського обліку; 6) виявлення фактів (ознак) спотворення облікових даних специфічними для бухгалтерського обліку прийомами і діагностика виявлених спотворень, тобто визначення їх характеру (виду), механізму і мірою впливу на цікавлять суд показники господарської діяльності тощо [1].

При проведенні судово-бухгалтерської експертизи експерт є неупередженою особою, тобто ніхто не має права впливати на висновки експертизи. Процесуальний порядок проведення експертизи передбачено в Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, в КПК України, зокрема ст. 242-245 [2].

Як показує практика боротьби зі злочинністю в сфері економіки - особи, які причетні до вчинення злочину, знищують первинні бухгалтерські документи і облікові реєстри, у яких знайшли підроблені записи про фінансово-господарські операції. Це значно ускладнює виявлення підстав для документальної ревізії й одержання доказів про злочинні дії конкретних осіб, а отже, їхнє викриття й притягнення до кримінальної відповідальності, саме тому кількість економічних злочинів досить велика.

Отже, висновок судово-бухгалтерської експертизи є важливим джерелом доказів в розкритті економічних злочинів. Перш за все, перед експертом-бухгалтером стоїть низка завдань, які він повинен виконати в повному обсязі. Статистичні дані, наведені в роботі підтверджують той факт, що судово-бухгалтерська експертиза допомагає встановити справедливість і вивести Україну на європейський рівень.

Література

1. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз: затв. наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 (зі змін. і допов.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

3. Звіт Генеральної прокуратури України «Про кримінальні правопорушення, вчинені з використанням бюджетних коштів, а також у сфері земельних правовідносин, приватизації та зовнішньоекономічної діяльності» за поточний період станом на листопад 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим

УДК 343(043.2)

Желяк А.А., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Логвиненко А.О., асистент

КРАЙНЯ НЕОБХІДНІСТЬ, ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ ОБСТАВИН, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ ЗЛОЧИННІСТЬ ДІЯННЯ

Кримінальний кодекс України (далі – ККУ) зазначає, що головним завданням кримінального законодавства є, насамперед, правове забезпечення охорони прав і свобод громадської безпеки та конституційного устрою України від злочинних посягань, а також запобігання злочинам. Кримінальне законодавство України регулює та встановлює кримінальну відповідальність за злочинні діяння, а також визначає діяння, які є соціально корисними чи допустимими правомірними вчинками, хоча за зовнішніми своїми ознаками збігаються із ознаками певного складу злочину.

Відмежування злочинної поведінки від незлочинної є однією з проблем кримінально-правового регулювання в Україні, вирішення якої можливе лише за умови встановлення заборони вчинення тих чи інших суспільно-небезпечних діянь, а також виключення кримінальної караності за вчинене за певних обставин діяння, яке при інших рівних умовах повинне бути караним. До того ж сучасна держава, хоч би який потужний правоохоронний апарат не мала, на жаль, не може будь-якої миті захистити громадянина від певної небезпеки, тому вона й створює законодавчі гарантії особистого захисту громадян від небезпеки. Механізмом реалізації такої гарантії в Україні є Кримінальний кодекс, у якому на законодавчому рівні закріплено існування кримінально-правового інституту «Обставини, що виключають злочинність діяння».

Однією з обставин, що виключає злочинні діяння є крайня необхідність - це такий збіг обставин, за яких виникла безпосередня небезпека для певного об'єкта, зберегти, який можливо, лише заподіявши шкоду іншому, менш цінному об'єктові [1, с 110]. Крайня необхідність може застосовуватись в декількох різнорідних сферах суспільних відносин, охоронюваних кримінальним законом від злочинних посягань. Наприклад, вона може виражатись у заподіянні шкоди життю, здоров'ю людини, її майну тощо, а також суспільним інтересам та інтересам держави. Також це діяння може розцінюватися, як суспільно корисне, а в